

• Hur ofta man ska klippa gräsmattan beror på vilka sorter som ingår och vilken gräsmatta man vill ha. En frodig tät gräsmatta bör klippas ungefär var 4:e dag. **Klipp aldrig lägre än 3–4 cm.** Växla gärna klipphöjden för att gynna de olika gräsarterna och även olika blommor.

Förra klippningar gynnar många önskvärda ängsblommor som prästkrage, blåklocka m fl. Har man blomsterstånd man vill ska föröka sig så låt dessa stå kvar när du klipper så att de hinner fröa av sig.

Vill man ha en riktig äng ska den inte klippas mer än två gånger per säsong, efter försommarblomningen och på hösten.

• Använd **gräsklippet i kompost** eller som **marktäckning** i köksväxtlandet.

• **Vattna** under torrperioderna. Vattna helst på kvällen när det är lugnt och solen inte ligger på. Vattna hellre rejält några få gånger än att småskvätta ofta, det ger djupare rotsystem.

• Under stora träd, t ex gamla fruktträd, kan det vara svårt att få gräs att växa bra. Ett tips är att plantera **tidiga vårlökar** som vintergäcka, vårlök och scilla som ger en blommande och grön matta på våren. När sedan träden skuggar med sin grönska gör det inte så mycket om det inte är frodigt och grönt under träden.

• **Mossa** i gräsmattan är ett vanligt problem. Bästa sättet att undvika mossor är att ge gräset så bra tillväxtmiljö som möjligt, dvs genom väl dränerad jord, gödsli kalkning och luftning. Att kalka mot mossor brukar vara det vanligaste rådet, men ofta uteblir effekten när mossan väl etablerat sig. Speciellt i fuktiga och skuggiga lägen trivs mossan utmärkt trots flitig kalkning. Där är det viktigare att dränera och lufta.

Lätt om odling

Nr 15 • Gräsmattan

Innan man anlägger en gräsmatta bör man fråga sig vad den ska användas till. Det ställer nämligen lite olika krav på fröblandningar och sorter om gräsmattan ska vara

– **mycket slittålig**
– **mycket hårdig**

– **vacker paradgräsmatta**
– **eller blomsteräng**

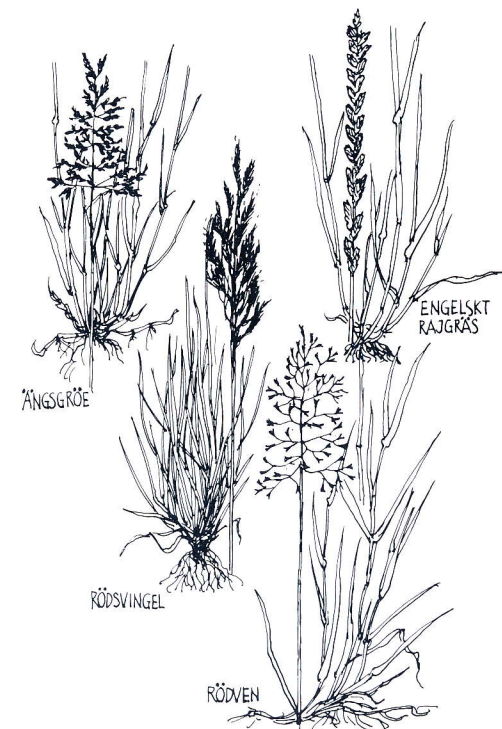
Genom förädlingsarbete har man nu fått fram många gräsarter speciellt lämpade för grönytor, jämfört med äldre sorter som framför allt var kraftigväxande vallsorter men som användes i gräsfröblandningar. De nya sorterna har fler skott, långsammare tillväxt, bättre hårdighet och sjukdomsresistens och är mera slittåliga.

Gräsarter och sorter

Rödsvingel och ängsgröe är de vanligaste gräsarterna i grönytegräs. Andra vanliga arter är rödven och engelsk rajgräs. Det är olika sorter av dessa som ingår i de olika fröblandningarna.

Rödsvingel, *Festuca rubra*, tål kyla torka och hård klippning. Det finns sorter både med och utan utlöpare. Båda typerna bör ingå i en bra blandning. Bra sorter av rödsvingel är bl a *Barfalla*, *Highlight*, *Koket*, *Jenuet*, *Polar*, *Puma*, *Scarlet*, *Tamara* och *Wilma*.

Ängsgröe, *Poa pratensis*, är den slitstarkaste av dessa gräsarter. Den sprider sig med utlöpare och läker därför snabbt skador i gräsmattan. Ängsgröe är relativt näringskrävande och tål inte alltför hård klippning. *Amason*, *Bermezzo*, *Fylking*, *Golf*, *Haga*, *Nugget* och *Sydsport* är några av de bättre sorterna.

Gräsarter i gräsmattan.

Text: Solveig Sidblad. Teckningar: Han Veltman

Utgiven av
Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar
Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-743 00 90

Utgiven av
Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar
Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-743 00 90

Rödven, *Agrostis tenuis*, är ett typiskt lyxmattegräs som ger en tät mjuk matta som tål kort klippning men ej slitage.

Engelskt rajgräs, *Lolium perenne*, är snabbväxande och slitstarkt. Det ger en något grov matta. Hårdigheten är dålig. Det klarar sig bra i södra Sverige.

Hårdsvingel, *Festuca stricta*, har god torkresistens och är särskilt värdefull på sandig, genomsläpplig jord samt på gräsytor som inte gödslas.

Gräsröblandningar

När man blandar flera gräsarter i en gräsmatta kompletterar dessa varandra genom att

- ha olika växtsätt
- växa olika snabbt
- grönska olika snabbt på våren
- trivas under lite olika förhållanden

Det lönar sig nästan alltid att köpa en bra fröblandning även om den är dyrare per kg. I slutänden blir ändå kvadratmeterkostnaden lägre p g a den bättre kvalitén på fröet. Dessutom har de speciella grönytesorterna mindre frö och innehåller alltså fler frön per kilo. Därmed kan frömängden minskas betydligt.

Exempel på bra blandningar är

Lyx, Royal, SABO (Nelsons)

Extra Green, Park, Sammet/Norr (Svalöf Weibull)

Elit (Svenskt Foder)

Samtliga nämnda blandningar utgörs av sorter vilkas odlingsvärde testats i svenskt klimat. De är lämpliga i hela landet.

En särskild varning bör utfärdas för billiga gräsröblandningar med sorter som underkändes som grönytegräs i Sverige redan på 70-talet. Sådana får numera importeras och kan därför tyvärr återigen förekomma på marknaden.

Förbered och förbättra jorden

Mullrik sandjord är den bästa jorden för gräs, speciellt om den ska vara slitålig. Men de flesta odlingsjordar går bra bara de är väl-dränerade, luckra och inte hårt packade.

Är jorden dålig, alltför torr och sandig eller för lerig och vattensjuk måste den för-

bättras. På en vattensjuk jord måste dräneringen förbättras. En lerjord förbättras också genom tillsats av sand och mull. En torr sandjord bör tillföras torvmull, kompost eller liknande för att hålla kvar fukt och näring.

Jorddjupet bör vara minst 10 cm.

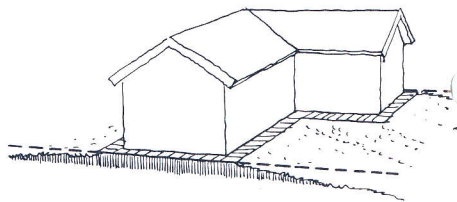
Grundgödsel behöver man nästan alltid göra om man inte tillfört stora mängder näringsrik kompost vid jordförbättringen. Man tillför då antingen väl komposterad stallgödsel eller NPK-gödselmedel. Till man stallgödsel ökar man samtidigt jordens mullhalt. Lämplig giva per 100 m² är ca 100 kg stallgödsel. Av NPK-gödselmedel – följ rekommendationer på påsarna.

Kalka jorden om pH-värdet är under 6,0.

All jordförbättring, kalk och gödsel bör brukas ner minst 10 cm.

Sådden

Såbädden görs färdig genom att jordytan krattas till så att alla ojämnheter försvinner. Se till att det blir en svag lutning på ytan lämpligen från stugan och ut, så att regnvatten och snösmältning kan rinna av.

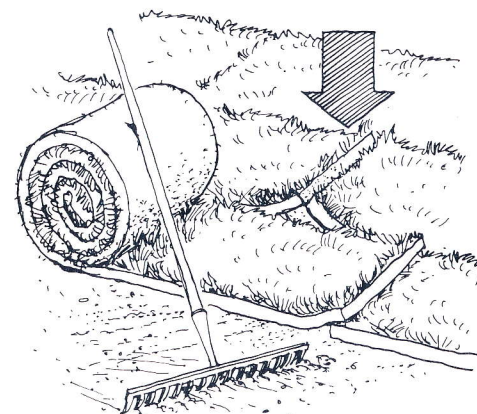
Jorden bör packas något, antingen för fot eller med gallervält, för att den ska hålla att gå på utan att man sjunker ner.

Bästa såtiden är tidigt på våren eller i augusti-september. Oftast är hösten att föredra eftersom jordtemperaturen då är tillräckligt hög och väderleken fuktigare än på våren.

Sommaren före en höstsådd kan man med fördel sätta potatis. Genom kupning luckras jorden och en hel del ogräs försvinner.

Om jorden är torr när man tänker så är det bättre att vattna någon dag före än efter sådd. Vattnar man direkt efter är det risk att fröna flyter omkring och samlas i klumpar. Håller torkan i sig måste man naturligtvis vattna. Ge en ordentlig rotblöta ca 20–25 mm. Vattna med spridare som ger fina strömmar så att inte jordytan slammar igen.

När gräset är 5–10 cm högt ska det klippas första gången. Klipp ner till ca 4 cm höjd.

Gräsmatta på rulle

Vill man rulla ut färdig gräsmatta är det minst lika viktigt med förarbeten som vid sådd. Ojämnheter märks snart i form av uttråkade eller döda partier.

Genomvattna jorden ett par dagar före utläggning.

Kratta till ytan omedelbart före varje våd så att ytan hålls fuktig.

Våderna läggs i förband så att inte två skarvar kommer intill varann. Lägg först skarvarna något omlott och pressa sedan ner dem för att få dem riktigt tätt. Vattna efter utläggning. Redan efter två veckor är mattan användbar.

Skötsel och underhåll

När gräsmattan väl är etablerad gäller det att också sköta den rätt.

● **Gödsel** flera gånger under säsongen om du vill ha en grön frodig och tät gräsmatta. Vill man gynna ängsblommor som man sått in eller som finns naturligt bör man vara sparsam med gödslingen, speciellt av kväve. Gödsel inte för sent på hösten, då övervintrar gräset sämre.

● **Förbättra gräsmattan genom att toppdessa** med sandblandad torv. Detta lager med ny jord gynnar skotttillväxten och ökar mullhalten. DRESSA 1–2 gånger per säsong med 2–3 liter jord per m².

● **Djupräfsa och lufta** med stålräfsa (ev. vertikalskärare) för att få bort filten som bildas i botten av gräsmattan och hindrar syretillgången till rötterna. Det är också lättare att hålla mossan borta om man luftar.

● **Ogräs** bekämpas bäst genom att hålla gräsmattan i god tillväxt så att ogräsen konkurreras ut. De ogräs som ändå kommer plockas bort så tidigt som möjligt innan de får chans att breda ut sig och fröa av sig. Olika gräs bekämpas också genom att variera gräslängden. Maskros, gåsört m fl missgynnas av kort klippning. Man kan t ex låta det växa långt på försommaren när maskrosen blommar och fröar och sen ha det kort på sensommaren.

